

Pohrdání výborem. Arogance, jakou nepamatuji. Zákulisí poslanecké vzpoury proti Černochové

- CZ24 News | 10. června 2023

ČESKO: S funkcí se lidé mění, říká poslanec Radovan Vích ze sněmovního výboru pro obranu o ministryni Janě Černochové. Ta prý vůči poslancům předvádí aroganci, jaká tu u jejich předchůdců nikdy nebyla. Opoziční poslanci reagovali přijetím usnesení, kterým ministryni vyzývali k větší komunikaci. Ministryně jejich krok označila za „snahu o destabilizaci“.

Výbor pro obranu v minulém týdnu schválil (za účasti pouze opozičních poslanců) poměrně ostré usnesení na adresu ministryně Černochové a jejího chování k Poslanecké sněmovně. Proč jste se rozhodli pro tento krok?

Pro usnesení jsem ve výboru samozřejmě hlasoval a plně si za jeho vše vypovídajícím obsahem stojím. Současnou situaci v oblasti komunikace mezi Ministerstvem obrany a sněmovním výborem pro obranu považuji za nejhorší za celou dobu mého téměř šest let dlouhého působení ve Sněmovně.

Ministryně kritizovala, že to bylo pouze gesto, včetně toho, že bylo narychlo svoláno mimořádné zasedání výboru jen pár dní před zasedáním řádným. Proto na něj taky nedorazila. Proč tedy celá kauza probíhala právě tímto způsobem?

Výbor byl svolán plně v souladu s Jednacím řádem PS PČR a nepamatuji, že by na jednání výboru nepřišel ze strany Ministerstva obrany anebo generálního štábu AČR nikdo. Situaci ohledně strategických a významných zakázek, které v současné době Ministerstvo obrany připravuje nebo uzavírá anebo jsou již uzavřeny, vyvolávají řadu otázek, na které chtějí odpovědi nejen poslanci, ale i široká veřejnost a novináři.

Obdobně i situace mezi ministryní obrany Černochovou a náčelníkem generálního štábu AČR generálem Řehkou. Pokud to řeší premiér, je situace bezpochyby vážná. Chtěli jsme slyšet vyjádření obou znesvářených stran. Bohužel k tomu nedošlo.

Ve výboru pro obranu má většinu vládní koalice. Drží se mezi těmito poslanci loajalita pětikoalice, nebo i mezi nimi roste nespokojenost?

Zatím jsem ve výboru nezaznamenal nějaké zásadní rozpory v rámci poslanců vládní pětikoalice.

Když srovnáte chování ministryně Černochové ke sněmovnímu výboru s jejími předchůdci, v čem se liší?

V aroganci moci. Dokonce mi to někdy připadá jako pohrdání výborem, který však má v gesci kontrolní činnost vůči Ministerstvu obrany. V předcházejícím volebním období byly vztahy ve výboru ve smyslu projednávaných agend diametrálně odlišné. Tvrdé, ale konstruktivní. S funkcí se ale lidé mění.

Ministryně Černochová na střelnici

Nejde jen o poslance. Objevují se informace o sporech ministryně se špičkami armády, včetně náčelníka štábu Řehky, kterého si přitom sama prosadila proti vůli mnohých. Je podle vás chování ministryně problémem, který ohrožuje fungování české armády?

Spory ministryně obrany se špičkami armády jsou zřejmě větší, než se ve skutečnosti zdá. Náčelník generálního štábu AČR má své kompetence a pravomoci, do kterých by ministr obrany zasahovat neměl. Navíc vůči generálovi, kterého si do funkce prosadil a nese za něho politickou odpovědnost. Dá se říci, že tyto vztahy mohou směřovat i k destabilizaci celého velení a ke ztrátě důvěry u vojáků. To potom zákonitě vede k ohrožení při zajišťování bezpečnosti České republiky.

Co jste říkal tomu, jakým způsobem byl spor Černochová - Řehka u premiéra a posléze u prezidenta urovnán? Náčelník štábu úplně nevypadal, že by byl spokojen...

Jestli je pravda, že generál Řehka zvažuje po půl roce od jmenování do funkce rezignaci, je to alarmující. Pokud mu to nyní premiér anebo prezident rozmluvili, je pouze otázka času, kdy to udělá znovu.

Pokud je mu ministryní obrany zasahováno do jeho rozhodování v rámci kompetencí při povyšování a jmenování do funkcí, včetně rozhodování o délce závazků ve službě jeho podřízených, je to věc, která by mi výrazně vadila. To samé v rámci priorit rozvoje jednotlivých druhů sil. To vše navíc v době, kdy se rozhoduje o největších zakázkách pro armádu v novodobě historie a státní rozpočet je čím dále více postaven na nereálných číslech.

Co vůbec říkáte na to, jakým způsobem bývalý náčelník generálního štábu Petr Pavel pojímá funkci vrchního velitele ozbrojených sil, tedy prezidenta republiky, ve vztahu k armádě, bezpečnosti a zastupování státu navenek?

Prezident republiky, jako vrchní velitel ozbrojených sil, propůjčuje a jmenuje do hodností generály, schvaluje základní řády, propůjčuje bojové zástavy, může se účastnit jednání Bezpečnostní rady státu a jmenuje náčelníka VKPR. V ostatních případech je jeho role pouze konzultativní. Neměl by si plést funkci prezidenta republiky s funkcí ministra obrany nebo náčelníka generálního štábu AČR.

Za tím vším probíhají největší armádní akvizice za historii samostatné ČR. Je pro vás

současné vedení ministerstva zárukou, že se to nezvrhne v korupci, jakou jsme u zbrojních zakázek mohli vidět v minulosti?

Pokud nejsou vypisována výběrová řízení s oslovením více firem, ale upřednostňuje se pouze jednání na úrovni vláda-vláda (G2G), tak to nevytváří konkurenční prostředí a tím pádem tlak na snížení celkové ceny. Takto je to jednak drahé, ale také to vytváří podhoubí pro korupci. Současná vláda ale takto většinou postupuje, a to nejenom v rámci CV90, tak i supersoniků F-35.

O zakázce na švédská bojová vozidla pěchoty CV90 se mluví jako o druhé největší investici České republiky vůbec, hned po Temelínu. Je podle vás s touto zakázkou vše v pořádku?

V případě CV90 se jedná o ne zcela moderní platformu bez schopnosti obojživelnosti, navíc v ceně je inflační doložka, což je neobvyklé, ale navíc v ceně není ani zahrnutý servis po celou dobu životnosti. To se bude muset řešit další smlouvou, takže celkový nákup CV90 může nakonec překonat klidně i částku 100 miliard korun! Nejsou také podepsány všechny smlouvy s domácími firmami, které se mají na této akvizici podílet. Těch otazníků je tam ale mnohem více.

Mají poslanci z výboru pro obranu dostatek informací o těchto zakázkách za desítky miliard?

Nemají. Komunikace a informovanost Ministerstva obrany ve vztahu se sněmovním výborem pro obranu je absolutně nedostatečná a tristní. Myslím, že to nikdy nebylo horší.

Zaznívají argumenty, že i když se důsledně hovoří o investicích do „obraný“, tak nákupy ukazují spíše na válku útočnou, zatímco do skutečné obrany - zejména zabezpečení civilistů v případě napadení - se neinvestuje prakticky vůbec. Jak to vidíte vy?

Zprávy o zajišťování obrany ČR, které jsou neverejné, hovoří jasně. V šesti krajích nemáme dnes vojáky vůbec, pokud pomínou krajská vojenská velitelství. Výstavba útvarů jednotek armády se ubírá směrem k výsadekovému pluku a k dalším specializovaným útvarům, jejichž provoz a výcvik je velmi nákladný. To na úkor ostatních druhů vojsk určených primárně k obraně území našeho státu.

Je také potřeba veřejnosti jasně říci, že žádná „těžká brigáda“ v roce 2026 nebude, ale že v letech 2026-29 se teprve bude průběžně doplňovat výzbrojí, technikou a materiálem. Odvody, resp. registrace odvedenců v případě povolání do armády, je potom samostatnou kapitolou, včetně potřebných ubytovacích a školících kapacit, výstroje, výzbroje a potřebného materiálu. Aktivní zálohy to nespasí.

Ministr zahraničních věcí Jan Lipavský tento týden představil novou bezpečnostní strategii ČR slovy, že to nebude levné, ale je to nezbytné. Souhlasíte, že je dnes přes nejistou ekonomickou situaci třeba masivně investovat do národní bezpečnosti?

Bezpochyby je potřeba revize všech strategických bezpečnostních dokumentů. Mám na mysli Bezpečnostní strategii a Obrannou strategii ČR, Plán obrany ČR a Koncepti výstavby AČR, ve které jasně nově definovat úkoly pro armádu v následujících letech. Některé projekty bude potřeba přehodnotit, některé prodloužit v čase a některé zcela opustit. S ohledem na vývoj státního dluhu, konsolidaci veřejných financí a inflaci to nebude lehký úkol.

Pokud platí skutečnost, že armáda by měla dostávat počínaje příštím rokem 2 % HDP, což je v meziročním srovnání nárůst o 48 miliard, tak mám vážné obavy, že to nebude reálné. Prostě Ministerstvo obrany to nebude schopné zpracovat a vysoutěžit a armáda to nebude schopna smysluplně pojmout. Jsem na to opravdu zvědavý.

ZDROJ